

EDIȚIE ÎN LIMBA ROMÂNĂ

آثار الفتن

Āthār al-Fitan

**Urmările tulburărilor
și dezbinării**

‘Abd al-Razzāq al-Badr

INSTITUTUL TAWHID
tawhid.ro

‘Abd al-Razzāq al-Badr

Urmările tulburărilor și dezbinării

آثار الفتن

Āthār al-Fitan

Traducere: Institutul Tawhid

Institutul Tawhid

România · 2026

Titlul original: آثار الفن

Ediția I

Institutul Tawhid · <https://www.tawhid.ro>

Text arab coranic: Tanzil Project, text Uthmani v1.1, © 2007–2026 Tanzil Project, licența Creative Commons Attribution 3.0 (CC BY 3.0), <https://tanzil.net>. Textul arab este reprodus fără modificări; fragmentele sunt indicate în referințe.

Detaliu de legătură de carte · India, secolul al XVII-lea. The Metropolitan Museum of Art, 55.121.10.45 · CC0 / domeniul public.

Cuprins

Introducere	1
Primul efect: îndepărtarea oamenilor de adorare	8
Al doilea efect: îndepărtarea oamenilor de cunoaștere și de învățați	14
Al treilea efect: ridicarea necugetaților în frunte	18
Al patrulea efect: ajungerea la urmări pierzătoare și sfârșituri rele	20
Al cincilea efect: scăderea prestigiului celui care intră în tulburări	26
Al șaselea efect: neclaritatea lucrurilor și amestecarea adevărului cu falsul	29
Al șaptelea efect: ademenirea celor tineri	36
Al optulea efect: slăbirea fraternității în credință și a legăturii religioase	41
Al nouălea efect: îndrăzneala de a ucide și de a vărsa sânge	45
Al zecelea efect: destabilizarea siguranței	47
Al unsprezecelea efect: adepții depravării prind curaj să-și răspândească falsul	48
Al doisprezecelea efect: stăpânirea dușmanilor	49
Glosar	51
Bibliografie	52
Indice	53

Introducere

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

În numele lui Allah, Cel Milostiv, Îndurător.

Lauda Îi aparține lui Allah. Îl lăudăm, Îi cerem ajutorul și iertarea și ne întoarcem la El cu căință. Căutăm ocrotire la Allah de răul sufletelor noastre și de faptele noastre rele. Pe cel pe care Allah îl călăuzește nimeni nu-l poate rățăci, iar pe cel pe care El îl lasă să rățăască nimeni nu-l poate călăuzi. Mărturisesc că nu există nicio divinitate vrednică de adorare în afară de Allah, Unicul, care nu are asociat, și mărturisesc că Muḥammad este robul și Trimisul Său. Binecuvântarea și pacea lui Allah fie asupra sa, asupra familiei sale și asupra tuturor companionilor săi.

Acestea fiind spuse:

Acesta este un subiect pe care avem nevoie să-l cercetăm împreună și asupra câtorva dintre laturile căruia trebuie să ne oprim, din prudență. Cunoașterea urmărilor unui lucru, a consecințelor și a vătămarilor lui îi dă robului o anumită apărare față de el și îl ajută să se ferească de căderea în el. S-a spus din vechime:

كَيْفَ يَتَّقِي مَنْ لَا يَدْرِي مَا يَتَّقِي!؟

„Cum să se ferească cel care nu știe de ce să se ferească?!“

Cel care nu cunoaște tulburările și nu le cunoaște efectele, urmările și consecințele poate intra în vreuna dintre ele, se poate murdări prin ea și își poate vedea viața vătămată. Apoi îl ajunge părerea de rău care îl ajunge.

Cunoașterea urmărilor tulburărilor îi este robului de mare folos și îi aduce un câștig însemnat, fiindcă ține de cercetarea

consecințelor și a sfârșitului lucrurilor. Aceasta face parte din chibzuința robului: înainte de a se avânta într-un lucru, să privească la urmările și efectele lui.

De aceea se relatează în biografia imamului Aḥmad — Allah să aibă milă de el — că un grup de învățați din Bagdad au venit la el acasă și au spus: „*Abū ‘Abd Allāh, această chestiune s-a agravat și s-a răspândit.*” Se refereau la proclamarea părerii potrivit căreia Coranul este creat și la altele. Abū ‘Abd Allāh i-a întrebat: „*Ce vreți?*” Ei au spus: „*Să ne sfătuim cu tine, fiindcă noi nu suntem mulțumiți de conducerea și de stăpânirea lui.*” Abū ‘Abd Allāh a discutat o vreme cu ei și le-a spus:

عليكم بالنكرة بقلوبكم ولا تخلعوا يداً من طاعة ولا تشقوا
عصا المسلمين ولا تسفكوا دماءكم ودماء المسلمين
معكم، انظروا في عاقبة أمركم واصبروا حتى يستريح برأؤ
يستراح من فاجر

„*Dezaprobați în inimile voastre, dar nu vă retrageți mâna de la ascultare, nu rupeți unitatea musulmanilor și nu vărsați sângele vostru și, împreună cu voi, sângele musulmanilor. Priviți la urmarea faptei voastre și răbdați, până când cel evlavios va afla odihnă sau se va afla odihnă scăpând de un nelegiuit.*”¹

Aceasta este o chemare din partea sa — Allah să aibă milă de el — la cercetarea efectelor și a urmărilor tulburărilor și a ceea ce se va întoarce din ele asupra celor care intră în ele.

A continuat să le vorbească despre aceasta. Apoi au plecat de la el fără să-i primească vorbele, stăruind mai departe în părerea lor. L-au chemat și pe nepotul imamului Aḥmad, fiul fratelui său — Allah să aibă milă de el —, să urmeze aceeași cale. Tatăl său l-a oprit și i-a spus: „*Ferește-te să-i însoțești! Imamul Aḥmad nu i-a*

1 Relatat de Abū Bakr al-Khallāl în al-Sunna, nr. 90.

oprit decât de la un rău.” El s-a retras, cerându-și scuze. Sfârșitul întâmplării lor a fost că s-au ridicat împotriva conducătorului. Urmarea a fost tocmai aceea de care îi avertizase imamul Aḥmad — Allah să aibă milă de el: unii au fost uciși, alții au fost întemnițați, fără să fi adus vreo îndreptare.

Ceea ce trebuie reținut este că cercetarea urmărilor faptelor și a sfârșitului lucrurilor, fără grabă și pripă, se numără printre cele mai folositoare lucruri pentru rob.

De aceea, de la nobilul companion ‘Abd Allāh ibn Mas‘ūd — Allah să fie mulțumit de el — se transmite că a spus:

إِنَّهَا سَتَكُونُ أُمُورٌ مُشْتَبِهَاتٌ؛ فَعَلَيْكُمْ بِالتَّوَدُّةِ، فَإِنَّكَ أَنْ
تَكُونَ تَابِعًا فِي الْخَيْرِ خَيْرٌ مِنْ أَنْ تَكُونَ رَأْسًا فِي الشَّرِّ

„Vor veni lucruri neclare. Fiți chibzuiți! Să fii un următor în bine este mai bine decât să fii o căpetenie în rău.”²

A îndemnat, așadar, la chibzuință, adică la răbdare și la lipsa grabei.

Imamul al-Bukhārī — Allah să aibă milă de el — relatează în cartea sa al-Adab al-Mufrad că ‘Alī ibn Abi Ṭālib — Allah să fie mulțumit de el — a spus:

لَا تَكُونُوا عَجَلًا مَذَايِعَ بُذْرًا؛ فَإِنَّ مِنْ ورائكم بلاءٌ مبرحاً
أو مُكَلِّحاً، وَأُمُورًا مُتَمَاحِلَةً رُدْحًا

„Nu fiți grăbiți, răspânditori de zvonuri și semănători de tulburări! Înaintea voastră se află o încercare chinuitoare ori cumplită și lucruri uriașe, apăsătoare.”³

2 Relatat de Ibn Abī Shayba în al-Muṣannaf, nr. 38343, și de al-Bayhaqī în al-Shu‘ab, nr. 9886.

3 Al-Adab al-Mufrad, nr. 327. Al-Albānī a spus: autentic.

Adică grele și aspre.
A îndemnat la trei lucruri, spunând:

لا تكونوا عجلاً مذاييعَ بذراً

„Nu fiți grăbiți, răspânditori de zvonuri și semănători de tulburări!”

A oprit graba, adică pripeala. Omul trebuie să aibă răbdare, să chibzuiască și să privească la urmări și la efecte, iar apoi să înainteze cu judecată și cumpătate.
Al doilea lucru privește faptul de a fi:

مذاييع

„Răspânditori de zvonuri.”

Acesta este un lucru împotriva căruia se avertizează cu cea mai mare tărie. Când tulburările se încing și se agravează, omul nu trebuie să lucreze prin vorbele și afirmațiile sale la întetirea și aprinderea lor, devenind un răspânditor al tulburării, un răspânditor al răului și un ațâțător al focului său.
A amintit și al treilea lucru, spunând:

بذراً

„Semănători de tulburări.”

Adică dintre cei care seamănă tulburările și lucrează la răspândirea lor. Profetul ﷺ a avertizat comunitatea, a vestit că tulburările există și vor veni și i-a avertizat pe oameni să nu se avânte în ele. Astfel, în hadithul lui Abū Hurayra — Allah să fie mulțumit de el —, el, binecuvântarea și pacea fie asupra sa, a spus:

سَتَكُونُ فِتْنٌ الْقَاعِدُ فِيهَا خَيْرٌ مِنَ الْمَاشِي، وَالْمَاشِي خَيْرٌ
مِنَ السَّاعِي

„Vor veni tulburări în care cel care stă jos este mai bun decât cel care merge, iar cel care merge este mai bun decât cel care aleargă.”⁴

Cu cât omul este mai departe de stârnirea, aprinderea, întețirea și ațâțarea tulburării, cu atât este mai bine și mai potrivit pentru el. Să se țină departe de ea și să-I ceară lui Allah, Binecuvântatul și Preaînaltul, să-l ocrotească pe el și pe musulmani de răul ei, în loc să fie un instrument al aprinderii și răspândirii ei.

În Șaḥīḥ Muslim⁵, din relatarea lui Zayd ibn Thābit, Profetul nostru — binecuvântarea și pacea fie asupra sa — a spus:

تَعَوَّذُوا بِاللَّهِ مِنَ الْفِتَنِ مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَمَا بَطَنَ

„Căutați ocrotire la Allah de tulburări, de cele vădite și de cele ascunse!”

4 Al-Bukhārī, nr. 7081, și Muslim, nr. 2886.

5 Nr. 2867.

Companionii — Allah să fie mulțumit de ei — au spus:

نَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الْفِتَنِ مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَمَا بَطَنَ

„Căutăm ocrotire la Allah de tulburări, de cele vădite și de cele ascunse.”

De tulburări se caută, așadar, ocrotire. I se cere lui Allah, Binecuvântatul și Preaînaltul, să-i ocrotească pe musulmani de ele și să-i păzească de nenorocirile, efectele, primejdiile și vătămrile lor.

În invocările transmise se întâlnesc des cererea ocrotirii lui Allah de răul tulburărilor și cererea ocrotirii Sale de tulburările care duc la rătăcire.

Musulmanul trebuie să acorde atenție acestui lucru și să-l păstreze, fiindcă Cel care păzește este Allah, Binecuvântatul și Preaînaltul, iar Cel care ocrotește este Allah. Robul să caute refugiu la Allah cu sinceritate și să-I ceară Domnului său, Cel Măreț și Preaînalt, să-l ocrotească, să-l păzească și să-l apere pe el și pe musulmani de tulburări. Aceasta este datoria fiecărui musulman.

Înțelegerea urmărilor tulburărilor îi este omului de folos. Cercetarea consecințelor lor și cunoașterea sfârșitului lor înainte de a se arunca și a intra în ele îi dau omului o apărare față de ele și îl îndeamnă să se ferească de căderea în ele. După cum s-a spus:

السَّعِيدُ مَنْ اتَّقَى بَغْيَهُ

„Fericit este cel care ia învățătură din pățania altuia.”

Să privească, să cugete, să chibzuiască, să înțeleagă urmările și să-i întrebe pe oamenii cunoașterii și pe cei care cunosc revelația înainte de a se arunca într-o tulburare. Poate că va ajunge o căpetenie în ea și poate că va deschide o poartă a răului asupra sa și asupra altora.

În hadithul din Sunan Ibn Mājah și al-Sunna, de Ibn Abī ‘Āṣim, din relatarea lui Anas ibn Mālik — Allah să fie mulțumit de el —, Profetul ﷺ a spus:

إِنَّ مِنَ النَّاسِ نَاسًا مَفَاتِيحَ لِلْخَيْرِ مَغَالِقَ لِلشَّرِّ، وَإِنَّ مِنَ
النَّاسِ نَاسًا مَفَاتِيحَ لِلشَّرِّ مَغَالِقَ لِلْخَيْرِ؛ فَطُوبَى لِمَنْ جَعَلَ
اللَّهُ مِفْتَاحَ الْخَيْرِ عَلَى يَدَيْهِ، وَوَيْلٌ لِمَنْ جَعَلَ اللَّهُ مِفْتَاحَ
الشَّرِّ عَلَى يَدَيْهِ

„Printre oameni sunt oameni care sunt chei ale binelui și încuietori ale răului. Și printre oameni sunt oameni care sunt chei ale răului și încuietori ale binelui. Ferice de cel în mâinile căruia Allah a pus cheia binelui și vai de cel în mâinile căruia Allah a pus cheia răului!”⁶

Musulmanul trebuie să se ferească să ajungă o cheie a răului, o căpetenie în el și unul dintre cei care cheamă la el, punându-se pe sine și pe alții în primejdie și aruncându-i în încurcături ale căror urmări nu le vor socoti bune nici el, nici ei, nici în această lume, nici în Viața de Apoi.

Ceea ce trebuie reținut este că înțelegerea consecințelor tulburărilor, a efectelor lor și a vătămărilor și primejdiilor care decurg din ele îi aduce musulmanului un mare folos.

Urmările tulburărilor sunt multe și felurite, iar înșiruirea și discutarea lor ar dura mult.

În această lucrare voi arăta însă o serie de efecte și câteva dintre urmări, nădăjduind de la Allah, Binecuvântatul și Preaînaltul, să fie în aceasta un bine și un folos pentru noi toți.

6 Sunan Ibn Mājah, nr. 237; Ibn Abī ‘Āṣim în al-Sunna, nr. 297; al-Tayālīsī în Musnad, nr. 2082; al-Bayhaqī în Shu‘ab al-Īmān, nr. 698. Al-Albānī l-a considerat ḥasan în al-Ṣaḥīḥa, nr. 1332.

Primul efect: îndepărtarea oamenilor de adorare

الأثر الأول: انصراف الناس عن العبادة

Printre efectele tulburărilor se află faptul că ele îl îndepărtează pe rob de adorarea pentru care a fost creat și de ascultarea pentru a cărei împlinire a fost adus la existență. El se îndepărtează de pomenirea lui Allah, Binecuvântatul și Preaînaltul, iar viața, zilele și timpul său ajung ocupate cu vorbe, cu lucrurile stârnite și cu tulburările care se întetesc. Inima sa este tulburată, neliniștită și preocupată; nu se liniștește, nu află pace și nu îl pomenește pe Allah cu seninătate. Ajunge cu inima frământată, cu mintea tulbure și cu gândul ocupat. De aceea, în hadithul autentic, Profetul nostru — binecuvântarea și pacea fie asupra sa — a spus:

عِبَادَةٌ فِي الْهَرَجِ كَهَجْرَةٍ إِلَىَّ

„Adorarea în vremea învălmășelii este asemenea emigrării către mine.”⁷

Al-harj este tulburarea dintre oameni, când lucrurile se agită și se răstoarnă, iar între oameni izbucnesc tulburări, omoruri și cele asemenea. Cel care într-o asemenea vreme este ocupat cu adorarea lui Allah, Binecuvântatul și Preaînaltul, este asemenea celui care emigrează către Profet — binecuvântarea și pacea fie asupra sa.

7 Relatat de al-Tabarānī în al-Kabīr, 20/213, din relatarea lui Ma‘qil ibn Yasār — Allah să fie mulțumit de el. Al-Albānī l-a declarat autentic în Șaḥīḥ al-Jāmi‘, nr. 3974.

Aceasta arată că cel care, în mijlocul învălmășelii, este ocupat cu adorarea primește izbândă și este ferit de murdăria tulburării. Totodată arată că în vremea tulburărilor omul trebuie să se îndrepte către adorare și să se ferească de tulburări, pentru a dobândi fericirea, odihna și liniștea. De aceea, în hadithul autentic, Profetul nostru — binecuvântarea și pacea fie asupra sa — a spus:

إِنَّ السَّعِيدَ لَمَنْ جُنِبَ الْفِتَنَ

„Fericit este cel care a fost ferit de tulburări.”⁸

A repetat aceste cuvinte de trei ori — binecuvântarea și pacea fie asupra sa.

Fericirea se află, așadar, în ferirea de tulburări și în preocuparea pentru adorare, pomenire, ascultarea de Allah Preaslăvitul și Preaînaltul și apropierea de El, Cel Măreț și Preaînalt, prin ceea ce a legiferat: feluritele acte de adorare, pomeniri și fapte prin care se caută apropierea de El.

8 Relatat de Abū Dāwūd, nr. 4263, din relatarea lui al-Miqdād ibn al-Aswad — Allah să fie mulțumit de el. Al-Albānī l-a declarat autentic în al-Șaḥīḥa, nr. 975.

În al-Şaḥīḥ, Umm Salama — Allah să fie mulțumit de ea —, soția Profetului ﷺ, relatează: „Trimisul lui Allah ﷺ s-a trezit într-o noapte înspăimântat, spunând:

سُبْحَانَ اللَّهِ! مَاذَا أَنْزَلَ اللَّهُ مِنْ الْخَزَائِنِ؟! مَاذَا أَنْزَلَ اللَّهُ
مِنَ الْفِتَنِ؟! مَنْ يُوقِظُ صَوَاحِبَ الْمَجْرَاتِ - يعني: أزواجه
- يَصَلِّينَ -

«Slavă lui Allah! Ce comori a coborât Allah! Ce tulburări a coborât Allah! Cine le trezește pe locuitoarele odăilor — adică pe soțiile sale — ca să se roage?»⁹

La coborârea tulburărilor, el — binecuvântarea și pacea fie asupra sa — a îndrumat către rugăciune, către adorarea lui Allah, Binecuvântatul și Preaînaltul, și către apropierea de El. A spus:

مَنْ يُوقِظُ صَوَاحِبَ الْمَجْرَاتِ يُصَلِّينَ، رَبَّ كَاسِيَةٍ فِي
الدُّنْيَا عَارِيَةٍ فِي الْآخِرَةِ

„Cine le trezește pe locuitoarele odăilor ca să se roage? Câte femei îmbrăcate în această lume vor fi dezgolite în Viața de Apoi!”

9 Şaḥīḥ al-Bukhārī, nr. 115, 1126, 3599, 5844, 6218 și 7069.

Acest înțeles este arătat și de cuvintele sale — binecuvântarea și pacea fie asupra sa:

بَادِرُوا بِالْأَعْمَالِ فَتَنَّا كَقِطْعِ اللَّيْلِ الْمُظْلِمِ

„Grăbiți-vă să faceți fapte bune înaintea unor tulburări asemenea unor bucăți din noaptea întunecată!”¹⁰

A îndrumat către faptele bune: omul să se îndrepte către ascultarea de Allah, către rugăciune, pomenire, invocare și recitarea Coranului.

Când tulburările se învâlburează, oamenii sunt îndepărtați de fapte și de actele de adorare, în afara pușinilor cărora El, Binecuvântatul și Preaînaltul, le scrie izbândă, îndreptare și sprijin.

Când s-a produs tulburarea din vremea urmașilor companionilor, al-Ḥasan al-Baṣrī — Allah să aibă milă de el —, care se ținuse departe de tulburări, a spus:

يَا أَيُّهَا النَّاسُ! إِنَّهُ - وَاللَّهِ! - مَا سَلَّطَ اللَّهُ الْحَجَّاجَ عَلَيْكُمْ إِلَّا

عُقُوبَةً؛ فَلَا تَعَارِضُوا عُقُوبَةَ اللَّهِ بِالسَّيْفِ، وَلَكِنْ عَلَيْكُمْ

بِالسَّكِينَةِ وَالتَّضَرُّعِ

„Oameni! Pe Allah, Allah nu l-a pus pe al-Ḥajjāj să stăpânească asupra voastră decât ca pedeapsă. Nu vă împotriviți pedepsei lui Allah cu sabia, ci țineți-vă de liniște și de rugăminta smerită!”¹¹

10 Relatat de Muslim, nr. 118, din relatarea lui Abū Hurayra — Allah să fie mulțumit de el.

11 Relatat de Ibn Sa‘d în al-Ṭabaqāt al-Kubrā, 7/164, și de Ibn ‘Asākir în Tārikh Dimashq, 12/178.

Căci Allah spune:

﴿وَلَقَدْ أَخَذْنَاهُم بِالْعَذَابِ فَمَا اسْتَكَانُوا لِرَبِّهِمْ وَمَا يَتَضَرَّعُونَ﴾

„Noi i-am cuprins cu pedeapsa, dar ei nu s-au smerit înaintea Domnului lor și nici nu se roagă stăruitor.”

Coran 23:76

Datoria omului este să se smerească înaintea lui Allah, să-L roage stăruitor, să stăruie în pomenirea Lui, să-și îndrepte starea, propria persoană și casa și să rămână drept în ascultarea de Domnul său, în felul care Îl mulțumește pe Allah, Binecuvântatul și Preaînaltul.

În acest înțeles, de la Abū Hurayra — Allah să fie mulțumit de el — se transmite că a spus:

تكون فتنة لا يُنجي منها إلاَّ دعاءُ الغريق

„Va veni o tulburare din care nu izbăvește decât o rugă asemenea rugii celui care se îneacă.”¹²

Fiecare dintre noi știe cum este ruga celui care se îneacă. Cum se roagă cel pe care l-a ajuns înecul? El spune:

تكون فتنة لا يُنجي منها إلاَّ دعاءُ الغريق

„Va veni o tulburare din care nu izbăvește decât ruga celui care se îneacă.”

Te îndrepti către Allah, Binecuvântatul și Preaînaltul, cu sinceritate, cerând să te izbăvească, să-ți dea ocrotire, să te ferească și să te păzească.

12 Relatat de Ibn Abī Shayba, 7/531. Ceva asemănător se transmite și de la Ḥudhayfa — Allah să fie mulțumit de el —, relatat de Ibn Abī Shayba, 6/22, și de al-Ḥākim, 1/687, care l-a declarat autentic.

Al doilea efect: îndepărtarea oamenilor de cunoaștere și de învățați

الأثر الثاني: صرف الناس عن العلم والعلماء

Printre efectele și urmările tulburărilor se află faptul că ele îi îndepărtează pe oameni de adunările de cunoaștere, de șederea alături de învățați, de învățarea rânduielilor și de cunoașterea religiei. Inimile sunt preocupate și în ele arde focul tulburării. Omul nu mai află liniște pentru a căuta cunoaștere și nu se mai îndreaptă către șederea alături de învățați, ci se îndepărtează de toate acestea.

Mai mult și mai grav decât atât, tulburarea îi duce pe mulți oameni la înjosirea și disprețuirea învățaților, la nrecunoașterea rangului lor, la ponegrirea lor, la atingerea cinstei lor și la defăimarea lor.

În hadith, Profetul nostru — binecuvântarea și pacea fie asupra sa — a spus:

لَيْسَ مِنْ أُمَّتِي مَنْ لَمْ يَرْحَمْ صَغِيرَنَا، وَيُوقِّرْ كَبِيرَنَا،
وَيَعْرِفَ لِعَالِمِنَا حَقَّهُ

„Nu face parte din comunitatea mea cel care nu are milă de cei mici dintre noi, nu îi respectă pe cei mari dintre noi și nu îi recunoaște învățatului nostru dreptul său.”¹³

În vremea tulburării, mulți oameni ajung să-i înjosească și să-i disprețuiască pe învățați, să-i vorbească de rău, să-i batjocorească, să-i atace, să le micșoreze însemnătatea și să le atribuie însușiri grave. Ei se încumetă în chip fățiș și rău să atace poziția învățaților. Toate acestea sunt dintre urmările tulburărilor. Căutăm ocrotire la Allah!

13 Relatat de Aḥmad, nr. 22755, și de al-Ḥākim, 1/211, din relatarea lui ‘Ubāda ibn al-Šāmit — Allah să fie mulțumit de el. Al-Albānī a spus în Șaḥiḥ al-Jāmi‘, 1/211: ḥasan.

Printre întâmplările istorice transmise în acest sens se află aceea că, în timpul tulburării lui ‘Abd al-Raḥmān ibn al-Ash‘ath, în care intraseră mai mulți recitatori ai Coranului și mulți alți oameni, un grup a venit la al-Ḥasan al-Baṣrī, un imam dintre marii oameni ai cunoașterii și unul dintre marii cunoscători ai dreptului islamic. Au intrat la el și au spus: „*Ce spui despre acest tiran — adică al-Ḥajjāj —, care a vărsat sânge oprit, a luat avere oprită, a părăsit rugăciunea și a făcut cutare și cutare?*!” I-au pomenit faptele lui al-Ḥajjāj, iar al-Ḥasan al-Baṣrī — Allah să aibă milă de el — a spus:

أرى ألا تُقاتلوه؛ فإنها إن تكن عقوبةً من الله - أي
تسليط الحجاج -؛ فما أنتم برادي عقوبة الله بأسيافكم، وإن
يكن بلاء؛ فاصبروا حتى يحكم الله، وهو خير الحاكمين

„Socotesc că nu trebuie să luptați împotriva lui. Dacă este o pedeapsă de la Allah — adică punerea lui al-Ḥajjāj să stăpânească —, voi nu veți înlătura pedeapsa lui Allah cu săbiile voastre. Iar dacă este o încercare, răbdați până când Allah va judeca, fiindcă El este Cel mai bun dintre judecători.”

Au plecat de la el spunând: „Să-l ascultăm pe barbarul acesta?!¹⁴”

Când tulburarea le arde în suflete, dacă învățatul spune ceva care nu se potrivește patimilor lor și nu merge întru totul cu înclinațiile și orientările lor, îl atacă.

Atacurile celor pătrunși de tulburare împotriva oamenilor cunoașterii nu au limită, nici în trecut, nici astăzi. Îl pot acuza de lingusire, îl pot acuza că slujește pe alții ori îi pot atribui însușiri și etichete fără număr.

14 Al-Ṭabaqāt al-Kubrā, de Ibn Sa‘d, 7/163–164; al-Kunā wa-l-Asmā’, de al-Dūlābī, 3/1035; Tārikh Dimashq, 12/178.

Tulburările îi fac pe oameni să se încumete împotriva poziției învățaților, să-i înjosească, să-i disprețuiască și să-i ponegrească pe oamenii cunoașterii. Aceasta este una dintre cele mai mari primejdii pentru om. Allah să ne păzească pe toți de ea!

Cei care i-au adresat lui al-Ḥasan acele cuvinte și nu i-au primit sfatul au ieșit apoi alături de Ibn al-Ash‘ath și au fost uciși cu toții. Nu au dobândit niciun bine și nici nu au tras folos din sfaturile oamenilor cunoașterii, fiindcă aceștia nu mai aveau nicio poziție în ochii lor, iar vorbele lor nu mai aveau nicio greutate sau însemnătate.

Al treilea efect: ridicarea necugetaților în frunte

الأثر الثالث: تصدر السفهاء

Printre efectele tulburărilor se află și ridicarea în frunte a necugetaților, a celor fără cunoaștere și fără înțelegerea religiei lui Allah. Ei ies în față doar prin înflăcărare, fără înțelegerea religiei lui Allah, fără pricepere, răbdare sau chibzuință. Ajung în frunte, aruncă judecăți la întâmplare, stabilesc păreri, răspândesc zvonuri alarmante și se amestecă în darea răspunsurilor religioase și în altele. Ei nu sunt cunoscuți pentru cunoaștere, stăpânire de sine sau judecată așezată; îi împinge doar înflăcărarea către care îi trag tulburările.

De aceea, șeicul Islamului Ibn Taymiyya — Allah să aibă milă de el — spune în cartea al-Minhāj¹⁵:

والفتنة إذا وقعت عجز العقلاء فيها عن دفع السفهاء

„Când izbucnește tulburarea, cei cu judecată nu mai reușesc să-i oprească pe necugetați.”

15 4/187.

Aceasta este starea tulburărilor, după cum a spus Allah
Preaînaltul:

﴿وَاتَّقُوا فِتْنَةً لَا تُصِيبَنَّ الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْكُمْ خَاصَّةً﴾

*„Feriți-vă de o tulburare care nu-i va lovi numai pe cei dintre voi
care au săvârșit nedreptate.”*

Coran 8:25 · Fragment coranic

Când tulburarea izbucnește, de murdărirea prin ea nu scapă
decât cel pe care Allah îl ocrotește. Îl rugăm pe Allah, Cel
Atotputernic și Măreț, să ne ferească pe toți.

Al patrulea efect: ajungerea la urmări pierzătoare și sfârșituri rele

الأثر الرابع: الانتهاء إلى العواقب المردية والمآلات السيئة

Printre efectele și urmările tulburărilor se află faptul că cel care intră într-o tulburare și se încurcă în ea se întoarce cu urmări pierzătoare și sfârșituri rele. Nu dobândește din ea niciun bine și nici nu înfăptuiește vreun bine. Șeicul Islamului Ibn Taymiyya — Allah să aibă milă de el — a urmărit și a cercetat mai multe tulburări izbucnite în vremurile dinaintea sa. În cartea Minhāj al-Sunna a dat o frumoasă și folositoare sinteză a sfârșitului acelor tulburări, spunând:

قَلَّ مَنْ خَرَجَ عَلَى إِمَامٍ ذِي سُلْطَانٍ إِلَّا كَانَ مَا تَوَلَّى
عَلَى فَعْلِهِ مِنَ الشَّرِّ أَكْثَرَ مِمَّا تَوَلَّى مِنَ الْخَيْرِ

*„Rareori s-a ridicat cineva împotriva unui imam care deține
puterea fără ca răul născut din fapta lui să fi fost mai mare
decât binele născut din ea.”*

A amintit multe exemple de tulburări petrecute, apoi le-a rezumat rezultatele și efectele, spunând — Allah să aibă milă de el:

فلا أقاموا ديناً، ولا أبقوا ديناً

„Nici religia nu au întărit-o, nici viața luminează nu au păstrat-o.”¹⁶

Adică aceia care au ieșit în fruntea acelor tulburări și s-au avântat în ele nici nu au întărit religia, nici nu au păstrat viața luminească. Când tulburarea izbucnește, au loc omoruri, învâlmășeala se înmulțește, oamenii se agită și se produc tulburări și urmări rele. Cei care stârnesc tulburarea nu dobândesc niciun bine.

Am amintit cu puțin înainte întâmplarea celor care nu au ținut seama de sfatul imamului Aḥmad și pe aceea a celor care nu au ținut seama de sfatul lui al-Ḥasan al-Baṣrī — Allah să aibă milă de el. Rezultatul, atât pentru unii, cât și pentru ceilalți, a fost că nu au întărit religia, iar sfârșitul lor a fost întemnițarea, uciderea, fuga ori alte asemenea urmări și încheieri. Aceasta se repetă în istorie.

În volumul al optulea din Siyar Aʿlām al-Nubalāʾ, în biografia lui al-Ḥakam ibn Hishām al-Dākhil al-Umawī, care era emirul Andaluziei, al-Dhahabī relatează o întâmplare lungă, pe care nu avem aici loc să o pomenim. Ea poate fi cercetată în Siyar Aʿlām al-Nubalāʾ.¹⁷

¹⁶ Minhāj al-Sunna, 4/527–528.

¹⁷ 8/253–260.

Al-Dhahabī — Allah să aibă milă de el — o începe spunând:

كثرت العلماء بالأندلس في دولته - أي دولة الحكم -
حتى قيل: إنه كان بقرطبة أربعة آلاف متقلّس متزيّن
بزيّ العلماء

„Învățații s-au înmulțit în Andaluzia în timpul stăpânirii sale — adică a lui al-Ḥakam —, până într-acolo încât s-a spus că în Cordoba erau patru mii de purtători de tichie, îmbrăcați precum învățații.”

Adică s-au înmulțit oamenii cunoașterii, căutătorii cunoașterii și cei care se îmbrăcau precum învățații. El spune:

فلما أراد الله فناءهم؛ عَزَّ عَلَيْهِم انتهاك الحكم للحُرُمات،
وَأَتَمُّوْا لِيُخْلَعُوْهُ، ثُمَّ جَيَّشُوا لِقِتَالِهِ، وَجَرَتْ بِالْأَنْدَلُسِ
فِتْنَةٌ عَظِيْمَةٌ عَلَى الْإِسْلَامِ وَأَهْلِهِ، فَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ

„Când Allah a voit pieirea lor, le-a fost greu să îndure încălcarea lucrurilor sacre de către al-Ḥakam. S-au sfătuit să-l înlăture, apoi au adunat oști pentru a lupta împotriva lui. În Andaluzia s-a produs o mare tulburare împotriva Islamului și a oamenilor săi. Nu există putere decât prin Allah.”

Apoi a relatat întâmplarea — Allah să aibă milă de el. La sfârșitul ei, mulți dintre aceștia au fost uciși, unii au fugit, iar alții au fost întemnițați, fără să fi întărit religia prin asemenea tulburări care sunt aprinse și întetește. Fericit, după cum se spune, este cel care ia învățătură din pățania altuia.

Mai mult, un mare număr dintre cei care au participat la tulburări și au intrat în ele au sfârșit prin regret și prin dorința de a nu fi intrat în acele tulburări.

În cărțile de istorie și de biografii au fost consemnate multe asemenea relatări despre cei care au participat la tulburări și au ajuns să regrete aceasta.

Șeicul Islamului Ibn Taymiyya — Allah să aibă milă de el — spune:

وهكذا عامة السابقين ندموا على ما دخلوا فيه من القتال

„La fel, cei mai mulți dintre cei de mai înainte au regretat luptele în care intraseră.”¹⁸

Ayyūb al-Sakhtiyānī — Allah să aibă milă de el —, pomenindu-i pe recitatorii Coranului care ieșiseră alături de Ibn al-Ash‘ath, a spus:

لا أعلم أحداً منهم قُتِلَ إِلَّا قَدْ رُغِبَ لَهُ عَنْ مِصْرَعِهِ،

ولا نجا منهم أحدٌ إِلَّا حمد الله الذي سلَّه

„Nu cunosc vreunul dintre ei care să fi fost ucis fără să se fi dorit pentru el să fie cruțat de acel sfârșit și nici vreunul care să fi scăpat fără să-L fi lăudat pe Allah, Cel care l-a ferit.”¹⁹

Adică a regretat ceea ce făcuse.

18 Minhāj al-Sunna, 4/316.

19 Relatat de Khalīfa ibn Khayyāt în Tārikh, p. 76.

Printre întâmplările folositoare și grăitoare din acest domeniu se află aceea a lui Zubayd ibn al-Ḥārith al-Yāmī, unul dintre transmițătorii celor șase cărți și unul dintre învățații Islamului. El intrase în tulburarea lui Ibn al-Ash‘ath, dar a scăpat din ea și a fost ferit de ucidere. Muḥammad ibn Ṭalḥa a spus:

رَأَى زَيْدٌ مَعَ الْعَلَاءِ بْنِ عَبْدِ الْكَرِيمِ وَنَحْنُ نَضْحَكُ،
فَقَالَ: لَوْ شَهِدْتُ الْجَمَاجِمَ مَا ضَحَكْتُ!

„Zubayd m-a văzut împreună cu al-‘Alā’ ibn ‘Abd al-Karīm, în vreme ce râdeam, și a spus: «Dacă ai fi fost la al-ḡamājim, nu ai fi râs!»”

„Al-ḡamājim”, adică „craniile”, la care se referă sunt craniile și capetele musulmanilor care cădeau chiar prin mâinile musulmanilor, când se ucideau unii pe alții. Apoi Zubayd a spus:

وَلَو دِدْتُ أَنَّ يَدِي - أَوْ قَالَ: يَمِينِي - قُطِعَتْ مِنَ الْعَضْدِ
وَلَمْ أَكُنْ شَهِدْتُ ذَلِكَ

„Mi-aș fi dorit să-mi fi fost retezată mâna — sau a spus: dreapta — de la braț și să nu fi luat parte la aceasta.”²⁰

²⁰ Tārikh Khalifa, p. 76.

A venit apoi o altă tulburare și a fost chemat să participe la ea, dar văzuse efectele și urmările și luase aminte. Cugetă la răspunsul său grăitor și fin, răspunsul unui om încercat. În unele relatări se spune că Maṣṣūr ibn al-Muṭamir obișnuia să vină la Zubayd. A pomenit că oamenii din familia Profetului sunt uciși, dorind ca Zubayd să iasă alături de Zayd ibn ʿAlī într-o altă tulburare. Zubayd — Allah să aibă milă de el — a spus:

ما أنا بخارج إلاّ مع نبيّ، وما أنا بواجده

„Nu voi ieși decât alături de un profet, iar eu nu voi găsi unul.”²¹

Adică nu voi găsi un profet alături de care să ies. A spus aceasta din cunoaștere, experiență și vederea nemijlocită a urmărilor culese din acele tulburări.

21 Relatat de Yaʿqūb ibn Sufyān în Tārīkh, 3/107, și de Ibn ʿAsākir în Tārīkh Dimashq, 19/473.

Al cincilea efect: scăderea prestigiului celui care intră în tulburări

الأثر الخامس: من دخل في الفتن انحط قدره

Un alt efect este acela că intrarea unui om al cunoașterii în tulburări îi poate micșora rangul și îi poate prăbuși poziția. În schimb, ferirea de acele tulburări îl înalță pe cel care a fost păzit și îi face pe oameni să tragă folos din cunoașterea sa și din binele care continuă și se înfăptuiește prin mâinile sale, prin izbânda dată de Allah, Binecuvântatul și Preaînaltul.

De aceea, ‘Abd Allāh ibn ‘Awn a spus:

كان مسلم ابن يسار عند الناس أرفع من الحسن - أي
البصري -، فلما وقعت الفتنة خفَّ مسلمٌ فيها وأبطأ عنها
الحسن - أي: تأخَّر واعتزل الفتنة -، فأما مسلمٌ فإنه اتَّضع
- أي عند الناس -، وأما الحسن فإنه ارتفع

„Muslim ibn Yasār avea în ochii oamenilor un rang mai înalt decât al-Ḥasan — adică al-Baṣrī. Când s-a produs tulburarea, Muslim s-a grăbit să intre în ea, iar al-Ḥasan a întârziat — adică a rămas în urmă și s-a ținut departe de tulburări. Muslim a coborât — adică în ochii oamenilor —, iar al-Ḥasan s-a înălțat.”²²

Muslim ibn Yasār, despre care ‘Abd Allāh ibn ‘Awn a spus aceste cuvinte, se număra printre cei care intraseră în tulburarea lui Ibn al-Ash‘ath. Când ea s-a încheiat, Îl lauda pe Allah și, laudându-L pe Allah, Binecuvântatul și Preaînaltul, spunea:

يا أبا قلابة! إني أحمد الله إليك أنني لم أرم فيها بسهم، ولم
أطعن فيها برمح، ولم أضرب فيها بسيف

„Abū Qilāba! Îl laud pe Allah înaintea ta pentru că nu am tras în ea cu vreo săgeată, nu am împuns cu vreo sulită și nu am lovit cu vreo sabie.”

²² Relatat de Ibn Abī Shayba în al-Muṣannaf, 11/128; de Ibn Sa‘d în al-Ṭabaqāt, 7/165; și de Ibn ‘Asākir în Tārikh, 58/146.

Înțelesul vorbelor sale era: „Am mers cu ei, dar nu am tras cu săgeata și nu am lovit cu sabia.” Spunea aceasta laudându-L pe Allah, iar Abū Qilāba — Allah să aibă milă de el — se afla lângă el. Abū Qilāba i-a spus: „Abū ‘Abd Allāh! Dar cum rămâne cu cel care te-a văzut stând în rând? Ești un învățat cunoscut între oameni și poziția ta este cunoscută. Cum rămâne cu cel care te-a văzut între cele două rânduri și a spus:

هذا مسلم بن يسار، والله! ما وقف هذا الموقف إلا وهو
على الحق؟!

«Acesta este Muslim ibn Yasār! Pe Allah, nu s-ar fi aflat în această poziție dacă nu ar fi fost de partea adevărului!»?

Faptul că stai între cele două rânduri, prezența ta personală și șederea alături de aceștia, însăși prezența ta, toate acestea sporesc tulburarea.

Muslim ibn Yasār a plâns când i-a atras atenția asupra acestui lucru. Abū Qilāba a spus:

فبكي وبكى حتى تمنيت أني لم أكن قلت له شيئاً
„A plâns și a plâns, până când mi-am dorit să nu-i fi spus
nimic.”²³

Adică a fost mișcat de starea în care ajunsese atunci când i-a amintit primejdia șederii sale acolo chiar fără participare. Cum rămâne atunci cu cel care a participat?!

23 Această relatare a fost transmisă de Ibn Sa‘d în al-Ṭabaqāt, 7/187; de Khalifa în Tārikh, p. 52; și de Ibn ‘Asākir în Tārikh, 58/146.

Al șaselea efect: neclaritatea lucrurilor și amestecarea adevărului cu falsul

الأثر السادس: اشتباه الأمور واختلاط الحق بالباطل

Printre efectele și urmările tulburărilor se află faptul că lucrurile li se fac neclare oamenilor și se amestecă. Mulți nu mai deosebesc adevărul de fals. Omul este ucis fără să știe pentru ce a fost ucis, iar ucigașul său îl ucide fără să știe pentru ce l-a ucis! Este însă o tulburare întetită. Oamenii se agită, sufletele se schimbă, primejdiile cresc, relele îi împresoară pe oameni și lucrurile devin neclare. Abū Mūsā al-Ash‘arī — Allah să fie mulțumit de el — spune:

إِنَّ الْفِتْنَةَ إِذَا أَقْبَلَتْ شَبِهَتْ، وَإِذَا أَدْبَرَتْ تَبَيَّنَتْ

„Când tulburarea se apropie, face lucrurile neclare, iar când se îndepărtează, se lămurește.”²⁴

Când tulburarea vine asupra oamenilor, ea aduce neclaritate; starea ei li se face neclară și nelămurită. Când pleacă, oamenii îi cunosc starea și li se lămurește ce a fost.

24 Tārīkh al-Ṭabarī, 3/26, Dār al-Kutub al-‘Ilmiyya.

Muṭarrif ibn ‘Abd Allāh ibn al-Shikhhīr spune:

إِنَّ الْفِتْنَةَ لَا تَجِيءُ حِينَ تَجِيءُ لَتَهْدِي النَّاسَ، وَلَكِنْ
لَتَقَارِعَ الْمُؤْمِنَ عَلَى دِينِهِ

„Când vine tulburarea, ea nu vine pentru a-i călăuzi pe oameni,
ci pentru a-l înfrunța pe dreptcredincios în privința religiei
sale.”²⁵

Să luăm învățătură în această privință din încercarea lui
al-Masīḥ al-Dajjāl, cea mai mare dintre încercări. Profetul —
binecuvântarea și pacea fie asupra sa — i-a arătat comunității sale
adevăruri limpezi și lucruri clare despre ea, care dezvăluie
defectul lui Dajjāl și îi arată adevărata natură. Cu toate acestea, îl
vor urma făpturi pe care numai Allah le poate număra.
El — binecuvântarea și pacea fie asupra sa — spune:

مَنْ سَمِعَ بِالْجَالِ فَلْيَنْأَ عَنْهُ

„Cel care aude despre Dajjāl să stea departe de el!”

Adică să se îndepărteze de el și să nu se apropie de locul în care
se află.

25 Relatat de Ibn Sa’d în al-Ṭabaqāt, 7/142, și de Abū Nu‘aym în al-Ḥilya, 2/204.

فَوَاللَّهِ! إِنَّ الرَّجُلَ لَيَأْتِيهِ وَهُوَ يَحْسِبُ أَنَّهُ مُؤْمِنٌ فَيَتَّبِعُهُ مِمَّا
يَبْعَثُ بِهِ مِنَ الشُّبُهَاتِ

„Pe Allah, omul vine la el socotind că este dreptcredincios, dar îl urmează din pricina îndoielilor înșelătoare pe care le răspândește.”²⁶

„Îl urmează”, adică îl urmează pe Dajjāl din pricina îndoielilor înșelătoare pe care acesta le răspândește, a celor pe care le stârnește și care răpesc inimile și înrobesc sufletele.

În hadithul din Șaḥiḥ Muslim²⁷, Profetul — binecuvântarea și pacea fie asupra sa — a spus:

مَنْ قَاتَلَ تَحْتَ رَايَةٍ عَمِيَّةٍ، يَغْضِبُ لِعَصْبَةٍ أَوْ يَدْعُو إِلَى
عَصْبَةٍ أَوْ يَنْصُرُ عَصْبَةً، فَقُتِلَ، فَقَتَلَهُ جَاهِلِيَّةٌ

„Cel care luptă sub un steag al orbirii, mâniindu-se pentru o grupare, chemând la o grupare sau sprijinind o grupare, și este ucis, moare cu o moarte a ignoranței preislamice.”

Cuvântul „*immiyya*” arată o chestiune oarbă, a cărei stare nu se lămurește și al cărei înțeles nu este limpede. Aceasta este starea tulburărilor: oamenii se agită în ele, nu li se lămurește nimic și nu li se arată în ele o cale limpede.

Printre întâmplările grăitoare pomenite în această privință se află aceea a nobilului companion Sa’d ibn Abī Waqqāṣ — Allah să fie mulțumit de el și să-l mulțumească.

26 Relatat de Aḥmad, nr. 19968; de Abū Dāwūd, nr. 4319; și de al-Ḥākim, 4/576, din relatarea lui ‘Imrān ibn Ḥuṣayn — Allah să fie mulțumit de el. Al-Albānī a spus în Șaḥiḥ al-Jāmi’, nr. 6301: autentic.

27 Nr. 1848, din relatarea lui Abū Hurayra — Allah să fie mulțumit de el.

Ibn Sîrîn spune că lui Sa'd ibn Abi Waqqāṣ i s-a spus: „*Nu lupți?!*” Se refereau la tulburarea de atunci, la luptele dintre Mu'āwiya și 'Alī ibn Abī Ṭālib. Sa'd era dintre cei care se ținuseră departe de ele. I-au spus: „*Nu lupți?! Ești dintre oamenii sfatului și ești mai îndreptățit decât altul la această conducere!*” El a spus:

لا أقاتل حتى تأتوني بسيف له عینان ولسان وشفتان
يعرف المؤمن من الكافر

„*Nu lupt până când nu-mi aduceți o sabie cu doi ochi, o limbă și două buze, care să deosebească dreptcredinciosul de necredincios.*”

Adică aduceți-mi o sabie care deosebește dreptcredinciosul de necredincios: dacă lovesc un musulman, să se abată de la el și să nu-l ucidă, iar dacă lovesc un necredincios, să-l ucidă. Apoi a spus:

فقد جاهدت وأنا أعرف الجهاد

„*Am luptat, iar eu cunosc lupta pe calea lui Allah.*”²⁸

28 Relatat de 'Abd al-Razzāq în al-Muṣannaf, nr. 20736; de Ibn Sa'd în al-Ṭabaqāt, 3/143; și de Abū Nu'aym în Ma'rifat al-Ṣaḥāba, 1/135.

Adică: „În asemenea lupte, în care capetele musulmanilor cad și ei se ucid unii pe alții, nu intru decât dacă îmi aduceți o sabie cu această însușire.” Apoi a dat o pildă uimitoare, spunând — Allah să fie mulțumit de el:

مثلنا ومثلكم كمثل قوم كانوا على محجة بيضاء، فينما

هم كذلك يسرون؛ هاجت ريح عجاجة فضلوا الطريق

„Noi și voi suntem asemenea unor oameni aflați pe o cale albă, limpede. În vreme ce mergeau, s-a pornit un vânt cu praf și au pierdut drumul.”

Drumul s-a făcut neclar din pricina prafului și a vântului și nu l-au mai putut deosebi.

فقال بعضهم: الطريق ذات اليمين؛ فأخذوا فيها فتاهوا
 وضلُّوا، وقال آخرون: الطريق ذات الشمال؛ فأخذوا
 فيها فتاهوا وضلُّوا، وقال آخرون: كُنَّا فِي الطريق حيث
 هاجت الرِّيحُ فَنُفِخَ؛ فَأَنَاخُوا فَأَصْبَحُوا، فَذَهَبَ الرِّيحُ
 وَتَبَيَّنَ الطريق، فَهَؤُلَاءِ هُمُ الجماعة، قالوا: نلزم ما فارقنا
 عليه رسول الله ﷺ حتى نلقاه، ولا ندخل في شيء من
 الفتن

„Unii au spus: «Drumul este la dreapta!» Au luat-o într-acolo, s-au rătăcit și au pierdut calea. Alții au spus: «Drumul este la stânga!» Au luat-o într-acolo, s-au rătăcit și au pierdut calea. Alții au spus: «Eram pe drum când s-a pornit vântul; să poposim!» Au poposit până dimineață. Vântul a trecut, iar drumul s-a lămurit. Aceștia sunt Comunitatea. Ei au spus: «Ne ținem de ceea ce ne-a lăsat Trimisul lui Allah ﷺ la despărțirea de noi, până când îl vom întâlni, și nu intrăm în nicio tulburare.»²⁹

29 Relatat în această formă completă de Ibn al-A‘rābī în al-Mu‘jam, nr. 713; de al-Khaṭṭābī în al-‘Uzla, p. 72; și de Ibn ‘Asākir în Tāriḫ Dimashq, 39/496.

Metoda lui Sa'd ibn Abi Waqqāṣ, a lui 'Abd Allāh ibn 'Umar și a unui grup de companioni era că soluția în chestiunea dintre Mu'āwiya și 'Alī nu era sabia, ci străduința pentru împăcare, chibzuința în lucruri și cele asemenea. 'Alī — Allah să fie mulțumit de el — a avut propria judecată întemeiată pe străduință, iar Mu'āwiya — Allah să fie mulțumit de el — a avut propria judecată. Celui care se străduiește să afle adevărul și ceea ce este corect nu-i lipsește răsplata străduinței și a izbândirii adevărului ori răsplata străduinței însoțite de greșală, iar păcatul îi este iertat. După cum a spus el — binecuvântarea și pacea fie asupra sa:

إِذَا حَكَمَ الْحَاكِمُ فَاجْتَهَدَ فَأَصَابَ فَلَهُ أَجْرَانِ، وَإِذَا
اجْتَهَدَ فَأَخْطَأَ فَلَهُ أَجْرٌ

„Când judecătorul judecă, se străduiește și ajunge la ceea ce este corect, are două răsplăți. Iar când se străduiește și greșește, are o răsplată.”³⁰

Un grup de companioni a socotit însă că soluția în asemenea lucruri este căutarea împăcării, îndepărtarea de lupte, adunarea laolaltă a cuvântului și alte asemenea căi, fără sabie și luptă.

30 Relatat de al-Bukhārī, nr. 7352, și de Muslim, nr. 1716, din relatarea lui 'Amr ibn al-ʿĀṣ — Allah să fie mulțumit de el.

Al șaptelea efect: ademenirea celor tineri

الأثر السابع: التغرير بالناشئة والشباب

O altă urmare a tulburărilor este că ele devin o pricină și un mijloc de a-i atrage treptat pe cei tineri și neînaintați în vârstă, amăgindu-i prin felurite linii, canale și trasee, până când ajung la urmări cumplite și sfârșituri dureroase.

Tânărul trebuie să nu se lase înșelat de propaganda răspândită, de sloganurile lansate, de expresiile împodobite și de cele asemenea. Dimpotrivă, când este chemat la ceva, să se întoarcă la marii oameni ai cunoașterii. El — binecuvântarea și pacea fie asupra sa — a spus:

البركة مع أكابركم

„Binecuvântarea este alături de cei mari dintre voi.”³¹

Dacă este chemat la o cale, un traseu sau un fel de a proceda, să se întoarcă la cei mari: marii oameni ai cunoașterii, bine întemeiați în ea și cunoscuți pentru cercetarea ei temeinică. Ei au dobândit statornicie în cunoaștere, în studierea și cercetarea ei și în răspunsurile religioase, lămurire, îndrumare, sfat și instruirea altora. La ei să se întoarcă și să întrebe. În vremea tulburărilor, unii tineri pot fi atrași treptat, pas cu pas, până când intră în chestiuni grave și încurcături mari din care poate nu mai găesc ieșire. Începuturile alături de cei neînsemnați dintre stârnitorii

31 Relatat de Ibn Hibbān, nr. 559; de al-Tabarānī în al-Awsaṭ, nr. 8991; și de al-Ḥākim, 1/131, care l-a declarat autentic. Al-Dhahabī a fost de acord cu el, iar al-Albānī le-a confirmat aprecierea în al-Ṣaḥīḥa, nr. 1778.

tulburărilor sunt lucruri obișnuite și cunoscute. De pildă, un grup se adună și își ia angajamente pentru lucruri cunoscute și statornicite. Spun, de exemplu: *„Ne adunăm în credința în Allah și în îngerii Săi, pentru împlinirea rugăciunii și darea daniei și ne luăm acest angajament.”* Aduăă însă lucruri prin care tânărul va constata mai târziu că este legat de un angajament. Poate ajunge într-un partid, urmează o organizație, intră într-un jurământ de supunere sau în ceva asemănător și se găsește pe un drum care îl nedumerește. Întoarcerea îi poate deveni grea după ce a parcurs o parte din el și s-a încurcat în acea cale și în acel traseu. Dacă însă tânărul primește izbândă și Allah îl binecuvântează cu îndrumare, el scapă de aceasta. Asemenea lucruri existau și în vechime. Din vremea urmașilor companionilor, Muṭarrif ibn ‘Abd Allāh ibn al-Shikhkhīr ne relatează o întâmplare din tinerețea sa. El spune:

كُنَّا نَأْتِي زَيْدَ بْنِ صُوحَانَ، فَكَانَ يَقُولُ: يَا عِبَادَ اللَّهِ!
أَكْرَمُوا وَأَجْمَلُوا فَإِنَّمَا وَسِيلَةُ الْعِبَادِ إِلَى اللَّهِ بِخَصْلَتَيْنِ
الْخَوْفِ وَالطَّمَعِ

„Obișnuiam să venim la Zayd ibn Ṣūḥān. El spunea: «Robi ai lui Allah! Purtați-vă cu noblețe și faceți bine! Robii se apropie de Allah prin două însușiri: teama și nădejdea.»”

Era un predicator care îi îndemna, le amintea, îi făcea să se teamă de Allah și îi încuraja către adorare și ascultare.

El spune:

فَأْتِيَتْهُ ذَاتَ يَوْمٍ وَقَدْ كَتَبُوا كِتَابًا فَنَسَقُوا كَلَامًا مِنْ هَذَا
النَّحْوِ: إِنَّ اللَّهَ رَبُّنَا، وَمُحَمَّدٌ نَبِينَا ﷺ، وَالْقُرْآنُ إِمَامُنَا،
وَمَنْ كَانَ مَعَنَا كَمَا وَكُنَّا، وَمَنْ خَالَفَنَا كَانَتْ يَدُنَا عَلَيْهِ
وَكُنَّا وَكُنَّا

„Am venit la el într-o zi, iar ei scriseseră un înscris în care
așezaseră cuvinte de felul acesta: «Allah este Domnul nostru,
Muḥammad ﷺ este Profetul nostru, Coranul este călăuza
noastră. Cu cel care este alături de noi vom face cutare și cutare;
împotriva celui care ni se opune va fi mâna noastră și vom face
cutare și cutare.»”

Scriseseră un înscris cu aceste înțelesuri și conținuturi care, la
prima vedere, multor oameni li se par lipsite de orice problemă.

فَجَعَلَ يَعْرُضُ الْكِتَابَ عَلَيْهِمْ رَجُلًا رَجُلًا، كُلُّمَا عَرَضُوا
عَلَى رَجُلٍ يَقُولُونَ لَهُ: أَقَرَرْتَ يَا فُلَانُ؟! يَقُولُ: نَعَمْ
أَقَرَرْتُ

„A început să le înfățișeze înscrisul, om cu om. De fiecare dată
când i-l arătau unuia, îi spuneau: «Ai încuviințat, cutare?» El
răspundea: «Da, am încuviințat.»”

حتى انتهوا إلي؛ فقالوا: أقررت يا غلام؟! - يعني: بهذه
الأمور - قال: قلت: لا، ما أقررت

„Până când au ajuns la mine și au spus: «Ai încuviințat, tinere?»
— adică aceste lucruri. Eu am spus: «Nu, nu am încuviințat.»”

Zayd — adică Ibn Șūḥān — a spus:

لا تعجلوا على الغلام، قال: ما تقول يا غلام؟

„Nu vă grăbiți împotriva tânărului! Ce spui, tinere?”

El spune: „Am spus:

إن الله قد أخذ علي عهدا في كتابه فلن أحدث عهدا
سوى العهد الذي أخذه الله علي في كتابه

«Allah a luat deja de la mine un legământ în Cartea Sa. Nu voi
introduce alt legământ în afara celui pe care Allah l-a luat de la
mine în Cartea Sa.»”

El spune:

فرجع القوم عن آخرهم، ما أقر منهم أحد، وكانوا زهاء
ثلاثين نفسا

„Oamenii s-au retras până la ultimul. Niciunul dintre ei nu a mai încuviințat. Erau în jur de treizeci de persoane.”³²

„În jur de” înseamnă aproape treizeci de persoane.

Ceea ce trebuie reținut este că prin tulburări mulți tineri și oameni neînaintați în vârstă pot fi atrași treptat în organizații, în grupări de partid, în jurăminte de supunere sau în alte lucruri asemenea, ale căror urmări nu le vor socoti bune.

32 Hilyat al-Awliyā', 2/204; Tārikh Dimashq, 58/313.

Al optulea efect: slăbirea fraternității în credință și a legăturii religioase

الأثر الثامن: إضعاف الأخوة الإيمانية والرابطة الدينية

Un alt efect și o altă urmare pierzătoare a tulburărilor este că ele destramă societățile, slăbesc fraternitatea în credință și legătura religioasă și răspândesc între oameni resentimente, ură și dușmănie.

De aceea, în hadithul din cele două Șaḥiḥ-uri³³, Ḥudhayfa ibn al-Yamān — Allah să fie mulțumit de el — spune:

كان أصحاب رسول الله ﷺ يسألونه عن الخير، وكنت أسأله عن الشرِّ مخافة أن يدركني، فقلت: يا رسول الله! إنا كنا في جاهليَّة وشرٍّ، فجاءنا الله بهذا الخير، فهل بعد هذا الخير من شرٍّ؟ قال: نعم، فقلت: يا رسول الله! وهل بعد هذا الشرِّ من خير؟ قال: نعم، وفيه دَخَنٌ

„Companionii Trimisului lui Allah ﷺ îl întrebau despre bine, iar eu îl întrebam despre rău, de teamă să nu mă ajungă. Am spus: «Trimis al lui Allah, ne aflăm în ignoranță preislamică și în rău, apoi Allah ne-a adus acest bine. Va veni vreun rău după acest bine?» El a spus: «Da.» Am spus: «Trimis al lui Allah, va veni vreun bine după acest rău?» El a spus: «Da, dar în el va fi o impuritate.»”

În unele relatări se transmite că a spus:

بقية - وفي رواية: جماعة - على أقذاء، وهدنة على دَخَن

„O rămășiță — iar într-o altă relatare: o comunitate — cu necurățenii și un armistițiu întinat.”

33 Al-Bukhārī, nr. 3606 și 7084, și Muslim, nr. 1847.

Într-o altă relatare a spus:

لَا تَرْجِعُ قُلُوبُ أَقْوَامٍ عَلَى الَّذِي كَانَتْ عَلَيْهِ

„Inimile unor oameni nu se vor mai întoarce la starea în care fuseseră.”³⁴

Ceea ce trebuie reținut este că, atunci când tulburările se întetesc, ele schimbă sufletele și pot zdruncina înțelesurile fraternității și ale legăturii în credință. Allah, Binecuvântatul și Preaînaltul, spune:

﴿إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ فَأَصْلَحُوا بَيْنَ أَخَوِيكُمْ^ج وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ﴾

„Dreptcredincioșii sunt frați. Împăcați-i, așadar, pe cei doi frați ai voștri și temeți-vă de Allah, ca să vi se arate îndurare!”

Coran 49:10

34 Relatat de Aḥmad, nr. 23282; de Abū Dāwūd, nr. 4246; și de Ibn Ḥibbān, nr. 5963. A se vedea al-Şaḥīḥa, de al-Albānī, nr. 2739.

Profetul — binecuvântarea și pacea fie asupra sa — spune:

كُونُوا عِبَادَ اللَّهِ إِخْوَانًا، الْمُسْلِمُ أَخُو الْمُسْلِمِ لَا يَخْذُلُهُ وَلَا
يُظْلِمُهُ وَلَا يَحْقِرُهُ، التَّقْوَى هَاهُنَا بِحَسْبِ امْرِئٍ مِنَ الشَّرِّ
أَنْ يَحْقِرَ أَخَاهُ الْمُسْلِمَ

„Fiți frați, robi ai lui Allah! Musulmanul este fratele
musulmanului: nu îl părăsește fără ajutor, nu îi face nedreptate
și nu îl disprețuiește. Evlavia este aici. Îi este de ajuns omului ca
rău să-l disprețuiască pe fratele său musulman.”³⁵

Hadithurile cu acest înțeles sunt numeroase.

35 Relatat de Muslim, nr. 2564, din relatarea lui Abū Hurayra — Allah să fie mulțumit de el.

Al nouălea efect: îndrăzneala de a ucide și de a vărsa sânge

الأثر التاسع: الجرأة على القتل وسفك الدماء

O altă urmare și un alt sfârșit al tulburărilor este că sângele musulmanilor ajunge ieftin între ei, sufletele capătă îndrăzneală să ucidă, iar oamenii își socotesc îngăduit sângele unii altora. De la ‘Abd Allāh ibn ‘Umar — Allah să fie mulțumit de el — se transmite că a spus:

في الفتنة لا ترون القتل شيئاً

„În vremea tulburării nu mai socotiți uciderea vreun lucru însemnat.”³⁶

³⁶ Relatat de Aḥmad, nr. 4871.

El — Allah să fie mulțumit de el — oprea cu mare tărie intrarea în vărsarea de sânge, luarea averilor și atingerea cinstei oamenilor. Are în această privință un cuvânt măreț și frumos, care trebuie învățat și păstrat. Un bărbat i-a scris lui Ibn ‘Umar — Allah să fie mulțumit de el și de tatăl său — cerând: „*Scrie-mi despre cunoaștere!*” El i-a răspuns:

إِنَّ الْعِلْمَ كَثِيرٌ؛ يَا ابْنَ أَخِي - وَلَكِنْ إِنْ اسْتَطَعْتَ أَنْ
تَلْقَى اللَّهَ خَفِيفَ الظَّهْرِ مِنْ دِمَاءِ الْمُسْلِمِينَ، خَمِصَ
الْبَطْنِ مِنْ أَمْوَالِهِمْ، كَافَّ اللِّسَانَ عَنْ أَعْرَاضِهِمْ، لَازِمًا
لِجَمَاعَتِهِمْ، فَافْعَلْ

„Cunoașterea este multă, fiu al fratelui meu! Dar, dacă poți să-L întâlnești pe Allah cu spatele neîmpovărat de sângele musulmanilor, cu pântecul gol de averile lor, ținându-ți limba departe de atingerea cinstei lor și ținându-te de comunitatea lor, fă aceasta!”³⁷

Acesta este unul dintre cele mai mărețe sfaturi, dintre cele care cuprind cel mai mult din întreaga cunoaștere și din întregul bine.

37 Tārikh Dimashq, 31/170 și 52/256; Siyar A‘lām al-Nubalā’, 3/222.

Al zecelea efect: destabilizarea siguranței

الأثر العاشر: اختلال الأمن

Un alt efect al tulburărilor este destabilizarea siguranței. Siguranța este una dintre cele mai mari binefaceri pe care Allah Preaslăvitul și Preaînaltul le-a dăruit comunității credinței:

﴿الَّذِي أَطْعَمَهُمْ مِنْ جُوعٍ وَءَامَنَهُمْ مِنْ خَوْفٍ﴾

„Cel care i-a hrănit împotriva foamei și i-a pus la adăpost de teamă.”

Coran 106:4

Siguranța este o mare binefacere: siguranța omului în privința sângelui său, a averii sale, a propriei persoane, a cinstei sale și a celorlalte. Acestea sunt mari binefaceri. Când însă lucrurile se clatină, iar tulburările izbucnesc și se aprind, se varsă sânge, se nimicesc averi, se iau vieți, copiii rămân orfani, femeile rămân văduve și apar alte urmări care nu sunt de lăudat.

Al unsprezecelea efect: adeptii depravării prind curaj să-și răspândească falsul

الأثر الحادي عشر: تجرؤ أهل الانحلال على نشر باطلهم

Un alt efect al tulburărilor este că le deschid oamenilor porți ale abaterii, atât în credință, cât și în morală. Adeptii depravării și ai stricăciunii capătă îndrăzneală să-și răspândească falsul și stricăciunea, fiindcă oamenii adevărului sunt preocupați de tulburare și se ocupă de ea. Ea le risipește timpul și îi abate de la a le fi de folos altora, de la a aduce folos și de la a trage folos. Oamenii stricăciunii și ai răului se folosesc de aceasta și încep să-și răspândească falsul, să-și întindă răul și să cheme la josnicie și stricăciune ori la destrămarea credinței și la doctrine corupte și deviate. Își găsesc un prilej când oamenii și cei ai binelui sunt preocupați de tulburări. Aceasta întărește datoria fiecărui musulman de a se feri cu cea mai mare grijă de tulburări și de urmările lor.

Al doisprezecelea efect: stăpânirea dușmanilor

الأثر الثاني عشر: تسلط الأعداء

Un alt efect este că ele duc la stăpânirea dușmanilor. Când oamenii adevărului se ceartă, iar învâlmășeala și uciderea se răspândesc între ei, când treburile li se agită și cuvântul lor se dezbină, dușmanii folosesc prilejul, ajung să stăpânească asupra oamenilor credinței și exercită asupra lor felurite presiuni. Allah, Binecuvântatul și Preaînaltul, spune:

﴿وَلَا تَنَزَعُوا فَتَفْشَلُوا وَتَذْهَبَ رِيحُكُمْ﴾

„Nu vă certați, căci veți slăbi și vă va pieri puterea!”

Coran 8:46 · Fragment coranic

Oamenii credinței trebuie să se ferească cu cea mai mare grijă de tulburări și de primejdiile lor, să fie prevăzători și să se îndrepte cu sinceritate către Allah Preaslăvitul și Preaînaltul, cerându-I să-i ocrotească de tulburări, de cele vădite și de cele ascunse, să le îndrepte starea și să le unească cuvântul asupra adevărului și a călăuzirii.

Îl rugăm pe Allah Cel Generos, Domnul Tronului măreț, prin numele Sale cele mai frumoase și prin însușirile Sale preaînalte, și prin faptul că El este Allah, în afara Căruia nu există altă divinitate vrednică de adorare, Cel care a cuprins orice lucru prin îndurare și cunoaștere, să ne ocrotească de tulburări, de cele vădite și de cele ascunse, să ne dea refugiu față de ele, să ne ferească de nenorocirile lor și să ne păzească prin paza Sa. El, Binecuvântatul și Preaînaltul, este Cel care aude și răspunde.

Allah să-l binecuvânteze, să-i dăruiască pace și să-Și reverse binele și harul asupra robului și Trimisului Său, Profetul nostru Muḥammad, asupra familiei sale și asupra tuturor companionilor săi.³⁸

38 La originea acestei lucrări se află o prelegere pe care am ținut-o în moscheea al-Rājiḥi din Riad. Am făcut asupra ei modificările care mi-au fost cu putință. Numai de la Allah vine izbânda.

Glosar

Fitna فتنة

Încercare sau tulburare; în această lucrare, mai ales tulburările care aduc dezbinare, confuzie și violență.

Al-harj المهرج

Învălmășeală și tulburare însoțită de omoruri, explicată în primul capitol al lucrării.

Ijtihād اجتهاد

Străduința unui învățat calificat de a stabili o judecată; discutată în relatarea despre răsplata judecătorului.

Al-Dajjāl الدجال

Marele amăgitor; încercarea lui este amintită în capitolul despre amestecarea adevărului cu falsul.

Bibliografie

1. Abū Bakr al-Khallāl. Al-Sunna.
2. Ibn Abī Shayba. Al-Muṣannaf.
3. Al-Bayhaqī. Shu‘ab al-Īmān.
4. Al-Bukhārī. Al-Ṣaḥīḥ; Al-Adab al-Mufrad.
5. Muslim. Al-Ṣaḥīḥ.
6. Ibn Mājah. Al-Sunan.
7. Ibn Abī ‘Āṣim. Al-Sunna.
8. Al-Ṭayālīsī. Al-Musnad.
9. Al-Albānī. Silsilat al-aḥādīth al-ṣaḥīḥa; Ṣaḥīḥ al-Jāmi‘.
10. Al-Ṭabarānī. Al-Mu‘jam al-Kabīr; Al-Mu‘jam al-Awsaṭ.
11. Abū Dāwūd. Al-Sunan.
12. Ibn Sa‘d. Al-Ṭabaqāt al-Kubrā.
13. Ibn ‘Asākir. Tārīkh Dimashq.
14. Al-Ḥākim. Al-Mustadrak.
15. Aḥmad ibn Ḥanbal. Al-Musnad.
16. Al-Dūlābī. Al-Kunā wa-l-Asmā’.
17. Ibn Taymiyya. Minhāj al-Sunna.
18. Al-Dhahabī. Siyar A‘lām al-Nubalā’.
19. Khalīfa ibn Khayyāṭ. Al-Tārīkh.
20. Ya‘qūb ibn Sufyān. Al-Tārīkh.
21. Al-Ṭabarī. Al-Tārīkh.
22. Abū Nu‘aym. Ḥilyat al-Awliyā’; Ma‘rifat al-Ṣaḥāba.
23. ‘Abd al-Razzāq. Al-Muṣannaf.
24. Ibn al-A‘rābī. Al-Mu‘jam.
25. Al-Khaṭṭābī. Al-‘Uzla.
26. Ibn Ḥibbān. Al-Ṣaḥīḥ.

Indice

adorare	1, 9–11, 38, 50
Aḥmad	2–3, 21
al-Ḥasan al-Baṣrī	11, 16, 21
cunoaștere	14, 18, 25, 37, 46, 50
Dajjāl	30–31
fraternitatea	41
Ibn Taymiyya	18, 20, 23
învățați	2, 14, 16
Muslim ibn Yasār	27–28
Saʿd ibn Abī Waqqāṣ	32, 35
sângele	2, 45–46
siguranța	47
tinere	36–37, 40
tulburări	4–6, 9–11, 20–21, 23, 25–27, 40, 48–50
Zubayd	24–25

Āthār al-Fitan

Urmările tulburărilor și dezbinării

Ce lasă în urmă tulburările și dezbinarea? ‘Abd al-Razzāq al-Badr prezintă douăsprezece efecte asupra adorării, cunoașterii, relațiilor dintre oameni și siguranței lor. Prin versete, hadithuri și întâmplări din istorie, lucrarea îndeamnă la chibzuință, la păstrarea fraternității și la ferirea de vărsarea de sânge.

Autor: ‘Abd al-Razzāq al-Badr

Traducere în limba română

Institutul Tawhid

INSTITUTUL TAWHID

tawhid.ro